

Stowarzyszenie Aktywne Kobiety

(pieczęć organizacji pozarządowej)

ul. 3 Maja 11, 41-200 Sosnowiec

NIP: 6443093989

wpłynęło 15. 10. 2024

L.dz. zał.

Podpis

FORMULARZ ZGŁOSZENIA OPINII

Projekt uchwały w sprawie:

Programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok.

Termin zgłaszania opinii do projektu uchwały: od 12.09.2024 r. do 19.09.2024 r.

Nazwa organizacji wnoszącej opinię/uwagę:

STOWARZYSZENIE AKTYWNE KOBIETY

Adres ul. 3 Maja 11, 41-200 Sosnowiec

Nr tel: 660 748 534

adres e-mail: sobanska.halina1@gmail.com

Stan zapisu w projekcie uchwały:

Brak zapisów dotyczących wspierania grup nieformalnych obywateli naszego miasta (w tym istniejących i mających w najbliższym czasie powstać klubów seniora) poprzez:

- nieodpłatne udostępnianie/ udostępnienie na preferencyjnych warunkach finansowych administrowanych przez miasto lokali na prowadzenie działalności/ spotkania członków/iń tych organizacji nieformalnych (np. sale szkolne, biblioteczne, ośrodków kultury.)
- umożliwienie pozyskania finansowania na realizowane przez nich działania (mieszczone się w obszarze działań sfery pożytku publicznego) np. poprzez organizację konkursów grantowych dla NGO-sów wspierających aktywizację społeczną i obywatelską seniorów, w ramach których umożliwiony będzie regranting pozyskanych środków na rzecz grup nieformalnych.

Propozycje zmian zapisu w projekcie uchwały:

Proponujemy dodanie zapisów do §3 Cele, sposób realizacji oraz sposób oceny realizacji Programu w dwóch akapitach: „Wzmacnianie profesjonalnej infrastruktury dla III sektora” i „Wspieranie samoorganizacji obywateli”;

W akapicie: „**Wzmacnianie profesjonalnej infrastruktury dla III sektora**”

informacji, dodanie informacji, że wzmocnienie to dotyczy zarówno organizacji jak i grup nieformalnych, w tym:

1. Umożliwienie organizacjom i grupom nieformalnym wynajęcia na preferencyjnych warunkach lokali użytkowych, stanowiących zasób Miasta, w celu realizacji ich zadań statutowych/ działań z zakresu sfery pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Sosnowca.

2. Umożliwienie organizacjom i grupom nieformalnym korzystania z zasobów właściwej komórki organizacyjnej, w tym z sal oraz sprzętu, zgodnie z aktualnie obowiązującym Regulaminem korzystania z zasobów.

Sposób oceny realizacji:

- 1) Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych korzystających z wynajęcia na preferencyjnych warunkach lokali użytkowych, stanowiących zasób Miasta, w celu realizacji ich zadań statutowych na rzecz mieszkańców Sosnowca;
- 2) Liczba organizacji i grup nieformalnych wspieranych przez właściwą komórkę organizacyjną.

W akapicie „**Wspieranie samoorganizacji obywateli**” następującego zapisu dotyczącego wspierania (doradczego, organizacyjnego i finansowego) działalności organizacji nieformalnych:

1. Bieżące poradnictwo z zakresu zakładania, działalności i likwidacji organizacji pozarządowych oraz udzielanie pomocy merytorycznej organizacjom i grupom nieformalnym przez pracowników właściwej komórki organizacyjnej.
2. Organizacja warsztatów prowadzonych w ramach projektu obywatelskiego „Pracownia Zajęta”.
3. Wspieranie działalności organizacji oraz grup nieformalnych poprzez obejmowanie patronatem Prezydenta oraz Miasta inicjatyw tych organizacji i grup.
4. Wspieranie organizacji i grup nieformalnych w realizacji ich przedsięwzięć.
5. Wspieranie finansowe grup nieformalnych w realizacji ich przedsięwzięć (działania mieszczące się w obszarze działań sfery pożytku publicznego) przez uruchomienie konkursów grantowych dla NGO-sów wspierających aktywizację społeczną i obywatelską, w ramach których możliwy będzie regranting pozyskanych środków na rzecz grup nieformalnych.

Sposób oceny realizacji:

- 1) Liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- 2) Liczba funkcjonujących w roku obowiązywania Programu organizacji i grup nieformalnych, według stanu na 31 grudnia;
- 3) Liczba udzielonych porad z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- 4) Liczba warsztatów przeprowadzonych w ramach projektu obywatelskiego „Pracownia Zajęta”, liczba osób, które wzięły w nich udział;
- 5) Liczba patronatów Prezydenta oraz patronatów Miasta udzielonych organizacjom i grupom nieformalnym;
- 6) Liczba przedsięwzięć wspieranych przez jednostki miejskie, forma i/lub wysokość udzielonego wsparcia;
- 7) Liczba inicjatyw podejmowanych przez organizacje w ramach inicjatywy lokalnej.
- 8) Liczba przedsięwzięć grup nieformalnych wspieranych w ramach regrantingu, forma i/lub wysokość udzielonego wsparcia;

Uzasadnienie:

Wspieranie samoorganizacji obywateli to jeden z celów planu. Nie wszyscy jednak obywatele, którzy chcą się zrzeszać są gotowi na to by prowadzić organizacje formalne. Dotyczy to szczególnie osób starszych, dla których formalności związane z prowadzeniem organizacji zarówno rejestrowanej/ jak i nierejestrowanej przekraczają ich kompetencje, a które jednak mają ogromną potrzebę nawiązywania relacji i działań jako część większej, choć niekoniecznie formalnej grupy. W naszym mieście, które jest najszybciej starzejącym się miastem regionu, takich osób przybywa z roku na rok. W 198 tys. Sosnowcu, osoby 60+ stanowią ok. 60 tys. mieszkańców. W mieście działają Dzielne Domy Pomocy Społecznej, Uniwersytety Trzeciego Wieku, Rada Seniorów, organizacje pozarządowe i 17 klubów seniora. Te pierwsze zapewniają dzienną opiekę osobom starszym, schorowanym, Uniwersytety Trzeciego Wieku mają charakter elitarny i relatywnie trudno dostępny, zwłaszcza dla słabiej wykształconej części osób 60+. Ofertę dla seniorów uzupełniają organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz seniorów, proponując warsztaty i kursy, często na rzecz swoich członków, ale ich aktywność jest ograniczona do określonego obszaru, np. kultury, wypoczynku. Badania przeprowadzone przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety wskazują, że spośród deficytów, jakie wykazuje senioralna populacja, do tych, które ograniczają wykorzystanie ich potencjału obywatelskiego i udział w partycypacji społecznej należą: niewielki stopień zaangażowania w życie publiczne, brak dostosowanej oferty obywatelsko-edukacyjnej, niewielka liczba inicjatyw, w jakie mogą się zaangażować, niskie kompetencje społeczne, niewystarczająca wiedza dotycząca narzędzi i rozwiązań partycypacyjnych, niskie kompetencje cyfrowe, poczucie marginalnej pozycji w społ. lokalnej, deficyty w osobistych kompetencjach oraz kontaktach międzyludzkich pogłębiające alienację osób starszych w społ. lokalnej. Powoduje to, że seniorzy rzadko uczestniczą w konsultacjach społecznych, nie angażują się w grupy nieformalne dla załatwienia ważnego dla nich problemu, nie składają projektów do budżetu obywatelskiego i w nieznacznym stopniu uczestniczą w głosowaniu na te projekty (słabe kompetencje cyfrowe), a ponadto nie mają wiedzy nt. możliwości uczestnictwa w głosowaniu na inicjatywy obywatelskiej, nie potrafią sporządzić wniosku aplikacyjnego dla swojej organizacji. Jediną ich aktywnością jest udział w wyborach na różnych szczeblach władzy krajowej, czy lokalnej. Dlatego tak istotne jest prowadzenie działań edukacyjnych i aktywizujących, zwiększających świadomość i wiedzę seniorów na temat sposobów partycypacji obywatelskiej i wpływania na kształt rzeczywistości, która ich otacza. Wychodząc naprzeciw potrzebom seniorów sosnowieckich Stowarzyszenie Aktywne Kobiety i Fundacja Medeina, założyły w ramach realizowanych projektów- 7 Klubów seniora, działających jako samorząd senioralny- tzn. kluby same się finansują, organizują swoją działalność, podejmują inicjatywy na rzecz członków swojej grupy i senioralnej społeczności miasta. Ponieważ Kluby Seniora są zlokalizowane w pobliżu miejsca zamieszkania, stanowią najbardziej dostępną formę aktywizacji osób starszych, a ich rozwój jest szansą na zwiększenie obecności seniorów w życiu wspólnoty. Członkostwo w nich wpływa na ich rozwój, integrację, umiejętności społeczne i osobiste, zaspakajanie potrzeb, aktywność społeczną. Obecnie w Sosnowcu działa 17 Klubów Seniora, (w tym 3 utworzone przez gminę ze środków Senior +). Skupiają one ok. 700 seniorów. Liczą 25-50 osób każdy. Założone przez Wnioskodawcę i Fundację Medeina Kluby (7) spotkają się: w pomieszczeniach przykościelnych (2), instytucjach miejskich (2), spółdzielni mieszkaniowej (1), w lokalu NGO (2). Prowadzą działalność w zakresie edukacji zdrowotnej, kulturalnej, integracji, rozwijania kontaktów towarzyskich, wzajemnej pomocy i wspierania się, pobudzania zainteresowań, przeciwdziałania samotności i wykluczeniom. Jednak funkcjonujące w mieście Kluby Seniora, dla prawie 60 tys. populacji osób 60+, w niewielkim stopniu zaspokajają ich potrzeby, a wielu seniorów cały czas podejmuje próby zrzeszania się. Dlatego też zapotrzebowanie na tworzenie kolejnych Klubów Seniora jest ogromne. W ramach projektów realizowanych przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety powstało 7 klubów seniora a 7 kolejnych powstanie do końca 2024 roku w ramach kolejnego grant). Większość z klubów boryka się z podobnymi problemami i które sprawiają, że kluby rozpadają się po pewnym czasie lub ich działania ograniczają się do spotkań we własnym gronie przy kawie i

herbacie a nie do aktywnych działań społecznych i obywatelskich, z myślą o których powstały, a które są możliwe do ograniczenia dzięki wprowadzeniu wskazanych wyżej zmian do programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok. Wspomniane bariery to:

- Brak lokali, które mogą być udostępnione nieodpłatnie/ za symboliczną złotówkę na spotkania klubowe.
- Brak wsparcia finansowego dla klubów i możliwości pozyskiwania przez nich środków na działalność.
- Niewystarczające doświadczenie Liderów zainteresowanych prowadzeniem Klubów w działalności na rzecz seniorów, a także ograniczone kompetencje społeczne, organizacyjne i obywatelskie, ponieważ w większości nigdy wcześniej takiej aktywności nie prowadzili, a teraz "chcą spróbować".
- Brak zapisów w Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi o wspieraniu senioralnej populacji miasta.
- Brak wsparcia dla seniorów w zakresie wzmacniania kompetencji obywatelskich, umożliwiających im wpływanie na podejmowanie decyzji w sprawach dla nich ważnych, dotyczących warunków życia w mieście.

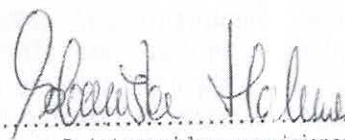
Zdiagnozowane ograniczenia wymagają rozwiązań systemowych - w skali miasta i projekt prowadzony przez Stowarzyszenie podejmuje te rozwiązania, wśród nich propozycje złożone w konsultacjach Programu Współpracy Miasta z NGO. Są to m.in.:

- zmiana zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowca z 12.03.2024 w sprawie ustalenia minimalnych stawek oraz zasad najmu pomieszczeń znajdujących się na terenie szkół i placówek oświatowych, w celu stworzenia Klubom Seniora możliwości nieodpłatnego lub za symboliczną złotówkę, korzystania z pomieszczeń w szkołach, dla których organem założycielskim jest gmina.
- wprowadzenie do Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi zapisów umożliwiających finansowe wspieranie klubów (np. miejskie konkursy dla NGO z możliwością regrantingu).
- wprowadzenie do Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi zapisów o udostępnianiu grupom nieformalnym prowadzącym, działalność społeczną (w tym klubom seniora), pomieszczeń w szkołach, na zasadach jak dla organizacji pozarządowych i klubów sportowych (tj. ze zniżką do 99%)
- zwiększenie dostępności do informacji o miejscu i działalności klubów, tak by zainteresowani mogli skorzystać z nich (Stowarzyszenie aktualizuje Informator o Klubach Seniora działających w Sosnowcu).

- Uwagi

Do formularza dołączam wyniki diagnozy potrzeb przeprowadzonej przez zespół ekspercki wśród przedstawiciel/ek sosnowieckich klubów seniora, z której wynika, że głównymi bolączkami, z którymi zmagają się grupy nieformalne zrzeszające seniorów/ki, są problemy lokalowe oraz ograniczone możliwości finansowania ich działalności.

Sosnowiec, dnia: 19.09.2024 r.

Imię i nazwisko upoważnionego
przedstawiciela organizacji pozarządowej

Wyniki prac Zespołu Ekspertckiego zebrane w formie Raportu z realizacji projektu Kluby Seniora na start", realizowanego przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety /2021 r.

Jak wspierać kluby seniora w Sosnowcu?

Proces starzenia się ludności i coraz większego udziału osób starszych w ogólnej populacji staje się ogromnym wyzwaniem dla prowadzenia polityki senioralnej i wymaga kształtowania odpowiednich działań skierowanych na tę grupę ludności. Dotyczy to szczególnie samorządu terytorialnego. W obszarze działań skierowanych do seniorów funkcjonowanie samorządu pozwala, uwzględniając ograniczenia związane z procesem starości, dopasować zakres i sposób realizacji usług do potrzeb, a także wypróbować szerszą paletę innowacyjnych rozwiązań. Dla wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego, tkwiącego w ludziach starszych, ważne jest rozwijanie i wzmacnianie aktywności seniorów na różnych polach działalności: edukacyjnej, społecznej, obywatelskiej, wolontariatu. Wśród rozwiązań wspierających tę aktywność istotną rolę przypisuje się klubom seniora.

W Sosnowcu wspieranie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym określono jako Cel 1 Polityki Senioralnej Miasta, przyjętej **UCHWAŁĄ NR 670/XXXVIII/2021 RADY MIEJSKIEJ W SOSNOWCU z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Polityki Senioralnej Miasta Sosnowca na lata 2021-2027.**

Wśród priorytetów, służących wspieraniu realizacji aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, w Polityce Senioralnej wymienia się: „Tworzenie warunków i rozwój działań wspierających aktywność społeczno-kulturalną i obywatelską osób starszych” (Priorytet 1.2), wskazując jako kierunek (K.1.2.3.) „Wspieranie istniejących i nowopowstających form aktywizacji osób starszych, szczególnie klubów seniora, działających w dzielnicach miasta”. Jako wskaźniki realizacji tego celu przyjęto liczbę utworzonych klubów seniora oraz liczbę osób starszych, uczestniczących w klubach, podkreślając tym samym rolę klubów seniora w aktywizacji osób starszych.

W Sosnowcu od 2019 r. obserwuje się gwałtowny proces rozwijania się samoorganizacji senioralnej, przejawiający się w podejmowaniu przez sosnowieckich seniorów inicjatyw na rzecz tworzenia klubów seniora. To właśnie w 2019 r. w ramach projektu „Współ w Zespół. Aktywni obywatele Sosnowca 60+”, realizowanego przez Fundację Wspierania Rozwoju Medeina, powstały trzy kluby seniora. Działania te kontynuowało w 2021 r. Stowarzyszenie Aktywne Kobiety w ramach projektu „Kluby seniora na start” przygotowało lokalnych liderów do utworzenia czterech klubów seniora i wsparło tę inicjatywę.

Obecnie na terenie miasta działa 13 klubów seniora, dwa stowarzyszenia senioralne: Aktywny Senior i Senior Silver, dwa koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. W ramach Programów Aktywności Lokalnej w trzech dzielnicach miasta działają kluby mieszkańców, w których większość uczestników stanowią osoby starsze.

Kluby seniora w Sosnowcu powstają w ramach projektów realizowanych przez Gminę, jako inicjatywy mieszkańców, przy wsparciu organizacji pozarządowych, a także jako koła organizacji ogólnopolskich (Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów), przy spółdzielniach mieszkaniowych.

Kluby powołane w ramach projektów gminnych funkcjonują w pomieszczeniach Gminy; działające przy spółdzielniach mieszkaniowych swoją siedzibę mają w zasobach lokalowych spółdzielni, przeznaczonych na działalność statutową; koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów wynajmują pomieszczenia i ponoszą koszty ich użytkowania z ogólnopolskich składek. Tymi sprzyjającymi możliwościami lokalowymi nie dysponują kluby seniora powstające z inicjatywy mieszkańców, przy wsparciu organizacji pozarządowych. Ograniczone zasobami finansowymi nie mają możliwości wynajmu lokalu, a nieodpłatne użyczenie pomieszczeń jest przywilejem tylko nielicznych z nich, np. jeden z siedmiu klubów utworzonych w ramach projektów otrzymał propozycję nieodpłatnego korzystania z lokalu w biurze poselskim, kolejne dwa, wskutek braku gminnych pomieszczeń w dzielnicy, znalazły pomieszczenia w domach parafialnych w dzielnicy (jeden w formie odpłatnej). Był i epizod lokalowy klubu, który po krótkim okresie korzystania z czytelni Biblioteki Publicznej, usytuowanej w dzielnicy, utracił możliwość korzystania z pomieszczeń bibliotecznych na działalność klubową. Spotkania pod chmurką nie zraziły członków, a nawet zainspirowały do przyjęcia nazwy klubu "Pod chmurką".

Jak wskazują badania przeprowadzone wśród liderów klubów seniora założonych z ich inicjatywy i przy wsparciu organizacji pozarządowej, brak lokalu to jeden z podstawowych problemów, z którymi mierzą się kluby seniora powstałe z inicjatywy mieszkańców. Pozostałe to: stworzenie możliwości pozyskiwania grantów na działalność klubową, opracowanie prostego formularza grantowego zrozumiałego dla seniorów, wprowadzenie do Programu Współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi zapisów o finansowym wspieraniu projektów na rzecz tworzenia i prowadzenia klubów seniora (zapisy te zawarte są w Polityce Senioralnej Sosnowca).

Aby nie zniweczyć działań podjętych przez seniorów na rzecz rozwoju samoorganizacji senioralnej w Sosnowcu, niezbędne jest opracowanie **Gminnego Programu Wspierania Klubów Seniora**.

Dla realizacji tego celu, w ramach projektu „Kluby seniora na start”, powołano **Zespół Ekspertki**.

Członkiniami Zespołu Ekspertkiego były aktywistki miejskie, koordynatorki projektów na rzecz seniorów i projektów międzypokoleniowych, socjolożki, ekspertki ds. ewaluacji, innowacyjności oraz grup ze specjalnymi potrzebami, autorki innowacji społecznych.

W spotkaniach Zespołu Ekspertkiego, uczestniczyły także przedstawicielki sosnowieckiej Rady Seniorów, klubów seniora, działających na rzecz seniorów.

Zespół przygotował i przeprowadził badania ankietowe wśród liderów 7 klubów seniora założonych z inicjatywy mieszkańców oraz przeanalizował opracowane przez liderów analizy SWOT klubów.

Wyniki analiz i badań zostały zebrane w formie Raportu, który zawiera rozwiązania rekomendowane na rzecz wspierania klubów seniora, wraz z uzasadnieniami.

Raport został zaprezentowany uczestniczącym w projekcie przedstawicielom sosnowieckiej Rady Seniorów, liderom klubów seniora.

Poniżej rozwiązania na rzecz wspierania klubów seniora, rekomendowane przez Zespół Ekspertki.

1. Rekomendacje w zakresie rozwiązań lokalowych:

- **Wspierać tworzenie i działalność klubów seniora przez nieodpłatne/niskopłatne udostępnianie klubom pomieszczeń gminnych szkół podstawowych na spotkania klubowe.**

Uzasadnienie

Szkoły podstawowe funkcjonują w każdej dzielnicy/osiedlu. Zazwyczaj są dobrze zlokalizowane – w centrum osiedla. Pomieszczenia szkolne w godzinach popołudniowych nie są użytkowane, stoją puste. Tymczasem świetlice lub jadalnie szkolne mogłyby być udostępniane nieodpłatnie/ za symboliczną złotówkę na senioralne spotkania klubowe. Koncepcja nieodpłatnego/za symboliczną złotówkę, udostępniania pomieszczeń szkolnych na działalność klubów wymaga organizacji w skali całego miasta, gdyż dotyczy wszystkich dzielnic, zwłaszcza że Zarządzeniem Prezydenta szkoły mogą udostępniać pomieszczenia tylko odpłatnie, według przyjętej stawki, dlatego takie rozwiązanie wymaga zmian w uchwale.

- **Wypracować ze spółdzielniami mieszkaniowymi, wspólnotami, innymi właścicielami lokali zasady udostępniania lokali na działalność klubów seniora, na warunkach nieodpłatnych/preferencyjnych, w sytuacji braku gminnych możliwości lokalowych w dzielnicy/osiedlu.**

2. Pozyskiwanie grantów na działalność klubów seniora w ramach konkursów miejskich.

Rekomendacje

Opracować procedurę regrantingu, by stworzyć klubom seniora możliwość pozyskiwania środków w ramach konkursów gminnych.

Uzasadnienie

Kluby seniora nie mają możliwości pozyskiwania grantów na działalność, gdyż nie mają osobowości prawnej. Wyłonienie operatora środków, który przekazywałby je aplikującym klubom na zasadzie regrantingu, dałoby klubom możliwość pozyskiwania środków na działalność klubową.

3. Elektroniczny generator wniosków, za pośrednictwem którego wnioskodawcy składają swoje aplikacje, jest za trudny dla senioralnych organizacji pozarządowych.

Rekomendacje

Opracować przyjazny seniorom formularz wniosku aplikacyjnego w wersji elektronicznej/papierowej, jednocześnie przy pomocy Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych wspierać kompetencje cyfrowe seniorów w zakresie wypełnienia elektronicznego wniosku aplikacyjnego.

Uzasadnienie

Generator wniosków, za pośrednictwem którego wnioskodawcy składają aplikacje, jest dla organizacji seniorskich za trudny. Ponadto wielu seniorów nie korzysta ze sprzętu informatycznego (internetu), więc nie ma możliwości przygotowania wniosku w wersji elektronicznej. Dlatego przygotowanie dla seniorów uproszczonego formularza wniosku aplikacyjnego w wersji elektronicznej/ papierowej jest niezbędne. Stowarzyszenie przygotowało taki wniosek na bazie wniosku do Budżetu Obywatelskiego.

4. W Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi brak zapisów nt. wspierania aktywności społecznej seniorów, co skutkuje brakiem gminnych konkursów grantowych uwzględniających takie zadania.

Rekomendacje

Uzupełnić zapisy Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi o zadanie wspierania aktywności społecznej seniorów poprzez tworzenie i prowadzenie klubów seniora.

Uzasadnienie

W Polityce Senioralnej Sosnowca wśród realizatorów wskaźników aktywności osób starszych wymienia się sosnowieckie organizacje pozarządowe. Oznacza to, że wspieranie aktywności społecznej seniorów powinno mieć odzwierciedlenie w Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi, tak by organizacje mogły te zadania podejmować. Tymczasem w Programie brak zapisów umożliwiających sosnowieckim organizacjom pozarządowym realizację tego celu/priorytetu. Należy więc uzupełnić zapisy Programu Współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi o formy wspierania aktywności społecznej seniorów przez:

a) tworzenie warunków dla rozwoju aktywności społecznej osób starszych,

b) podejmowanie działań na rzecz aktywności społecznej seniorów, między innymi poprzez rozwój i promocję wolontariatu senioralnego,

c) podejmowanie działań na rzecz edukacji ustawicznej seniorów oraz rozwoju samoorganizacji seniorów – klubów seniora zakładanych i prowadzonych przez seniorów.

W ramach działań ukierunkowanych na wspieranie aktywności seniorów,
Stowarzyszenie Aktywne Kobiety będzie kontynuowało projekty, wspierające
samoorganizację seniorów w postaci Klubów Seniora.

Robertta Stales